

Огляд законодавства

Огляд законодавства з питань внутрішнього переміщення, підготовлений УВКБ ООН | Листопад 2020

Набули чинності

- Нормативне регулювання дій із протидії поширенню COVID-19 в Україні
- Підстави гуманітарного характеру для перетину контрольних пунктів в'їзду-виїзду (КПВВ)

Проекти

- Проект Стратегії довгострокових рішень для ВПО
- Поводження з інтернованими особами
- Запровадження е-паспортів (внутрішніх та закордонних)

Інші події

- Субвенції для місцевих бюджетів
- Ратифікація угоди про фінансову співпрацю щодо пошуку житлових рішень для ВПО
- Посилення захисту осіб, зниклих безвісти та членів їх сімей
- Рішення Європейського суду з прав людини щодо питання пенсійних виплат мешканцям НКТ

Набули чинності

Нормативне регулювання дій із протидії поширенню COVID-19 в Україні

В листопаді 2020 року Уряд посилив обмежувальні заходи з протидії поширенню COVID-19. [Постановою №1100¹](#) від 11 листопада було знято адаптивні карантинні заходи², прив'язані до кольорових зон («зеленої», «жовтої», «помаранчевої» та «червоної»). Вся країна наразі підпадає під дію обмежень, які раніше застосовувалися до «помаранчевих» зон. Перелік оновлених загальнодержавних заборон включає в себе:

- проведення публічних заходів, де кількість учасників перевищує 20 осіб (за винятком деяких спортивних заходів³);
- відвідування кінотеатрів та театрів, якщо зайнято більш ніж 50% від загальної кількості місць;
- робота дискотек та нічних клубів;
- відвідування кафе та ресторанів, якщо кількість відвідувачів за одним столиком більша ніж 4 особи;
- робота музеїв та спортзалів з більш ніж однією особою на 20 квадратних метрів;;
- надання послуг з хостингу (за винятком готелів та реабілітаційних центрів).
- робота кафе та ресторанів заборонена з 22:00. до 7:00, окрім послуг із самовивозу та доставки.

¹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-22-lipnya-2020-r-641-1100111120>

² Дивіться, будь ласка, більше деталей в Оглядах законодавства, підготовлених УВКБ ООН, за липень, серпень, вересень та жовтень у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.unhcr.org/ua/resources>

³ Це застосовується до офіційних спортивних заходів та матчів за участю професійних спортсменів без відвідувачів та за дотримання превентивних заходів

- у громадському транспорті водії мають пересвідчитися, що кількість пасажирів дорівнює загальній кількості місць для сидіння. Всі пасажери мають носити маски.
- коледжи та університети працюють дистанційно. Дитячі садочки, середні школи, спортивні та мистецькі освітні заклади можуть працювати оффлайн.
- планова госпіталізація у медичних закладах заборонена (окрім випадків, пов'язаних із пологами, онкологією, паліативною допомогою та ургентними операціями). Відвідування закладів, що надають паліативну допомогу та соціальний захист вразливим особам (крім осіб, залучених до реагування на надзвичайні ситуації, зокрема, медичних працівників та пожежників) також заборонено. Відвідування пунктів тимчасового розміщення біженців та шукачів притулку (ПТРБ) та пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають на території України, також заборонено, окрім як для осіб, які надають правову допомогу

Окрім цього, Уряд запровадив так званий «карантин вихідного дня» з 14 по 30 листопада. Це означає, що з 00 годин 00 хвилин суботи до 00 годин 00 хвилин понеділка робота торгових центрів, розважальних центрів, інших розважальних закладів, культурних закладів, спортзалів, фітнес-центрів та басейнів забороняється. Супермаркети, продовольчі магазини, АЗС, аптеки, ветеринарні аптеки, фінансові інституції, послуги доставки з кафе та ресторанів продовжують працювати. До того ж, Уряд запровадив пріоритетне обслуговування літніх осіб та осіб з інвалідністю під час надання державних послуг з 10 до 12 години ранку.

17 листопада Парламент прийняв [Постанову № 1004-IX](#)⁴, зобов'язавши Уряд інформувати про заплановані обмежувальні заходи, що стосуються свободи пересування та/або роботи кафе, ресторанів, розважальних центрів, культурних закладів за 7 днів до їхнього запровадження.

[Підстави гуманітарного характеру для перетину КПВВ](#)

25 листопада Уряд прийняв [Постанову № 1161](#)⁵, вносячи зміни до Постанов № 815 щодо перетину лінії розмежування на сході та № 367 щодо перетину адміністративного кордону з Кримом. Ці зміни визначають підстави гуманітарного характеру для перетину КПВВ, коли їхня пропускна спроможність є обмеженою або перетин заборонено у зв'язку з різними надзвичайними ситуаціями. Ці підстави включають в себе воз'єднання сімей; важку хворобу або смерть члена сім'ї; потребу у лікарських засобах та виробках медичного призначення, яких немає на непідконтрольних Уряду територіях (НКТ) Донецької та Луганської областей/в Криму; питання, пов'язані з отриманням спадщини; підтверджене постійне місце проживання в іншій країні; необхідність звернення за оформленням документів (в тому числі, неповнолітніми особами, які звертаються за отриманням айді-картки вперше); повернення на постійне місце проживання (проте, до зняття обмежень люди зможуть подорожувати лише в одному напрямі). Рішення щодо інших підстав, якщо вони будуть ідентифіковані, будуть прийматися Командувачем Операції об'єднаних сил (ООС). УВКБ ООН вітає прийняття цієї позитивної ініціативи, оскільки наразі підстави для перетину є прозорими та загальнодоступними.

Проекти

[Проект Стратегії довгострокових рішень для ВПО](#)

30 жовтня 2020 року Мінреінтеграції опублікувало на своїй вебсторінці для громадського обговорення [проект Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо](#)

⁴ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1004-IX#Text>

⁵ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-deyakh-postanov-kabinetu-ministriv-ukrayini-251120-1161>

внутрішнього переміщення на період до 2023 року⁶. Очікується, що цей документ замінить чинну Стратегію⁷, термін дії якої спливає 31 грудня 2020 року. Проект зосереджується на сприянні місцевій інтеграції ВПО до приймаючих громад. Деякі заходи включають в себе відв'язування доступу до державних послуг та виплат від реєстрації як ВПО, імплементацію житлових рішень та можливостей працевлаштування, доступ до документації, освітніх та медичних послуг. До того ж, він закликає до включення ВПО до місцевого планування та бюджетування приймаючих громад. Проект містить певні індикатори, що сприятимуть визначенню ефективності його реалізації. Очікується, що конкретні активності будуть відображені в плані заходів. УВКБ ООН підтримує цю ініціативу та спільно з партнерами адвокатує прийняття обох документів.

Поводження з інтернованими особами

10 листопада 2020 року народні депутати зареєстрували в парламенті [законопроект № 4327](#)⁸, що стосується питань поведження з військовополоненими⁹ та цивільними інтернованими особами, які є громадянами держави, що загрожує національній безпеці України¹⁰ під час особливого періоду.¹¹ Законопроект пропонує надати центральним та місцевим органам влади повноваження ідентифікувати таких осіб та інтернувати їх. Служба безпеки України ідентифікує іноземців, які загрожують національній безпеці. Генеральний штаб Збройних Сил України приймає рішення про їх інтернування та визначає процедури інтернування. Мінреінтеграції здійснює моніторинг відповідності стандартів інтернування нормам міжнародного гуманітарного права (МГП). Міністерство закордонних справ (МЗС) співпрацює з іншими державами та міжнародними організаціями щодо поведження з інтернованими особами та можливості їхнього повернення до країни походження. Органи місцевої влади та міські адміністрації надають приміщення для утримання інтернованих осіб та забезпечують поведження з інтернованими особами згідно зі стандартами МГП.

Рішення про інтернування можна оскаржити, але законопроектом не передбачено конкретний механізм, як це зробити. У будь-якому випадку рішення про інтернування має бути відмінене одразу після закінчення бойових дій та прийняття указу Президента про закінчення особливого періоду.

У разі прийняття, ця ініціатива може спричинити певні ризики для цивільних осіб. Процес ідентифікації можливих інтернованих осіб визначений недостатньо чітко і не передбачає процедури оскарження. Немає конкретних часових рамок для інтернування. Це може призвести до свавільного позбавлення волі всупереч міжнародним стандартам прав людини.

Запровадження е-паспортів (внутрішніх та закордонних)

10 листопада 2020 року народні депутати зареєстрували в парламенті [законопроект № 4355](#)¹², що пропонує внесення змін до Закону про єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус. Автори додають

⁶ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://mtot.gov.ua/ua/30102020-minreintegracii-povidomljae-pro-provedennja-elektronnih-konsultaci?fbclid=IwAR2Esl8gsVXwxYNZrffvlpNI-oqoBsm6hrqgRoBM4qnyVziKebWR9Uq6_c

⁷ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-2017-%D1%80#Text>

⁸ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70352

⁹ Термін «військовополонені» застосовується в розумінні Третьої Женевської конвенції. Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text

¹⁰ Дана термінологія є цитатою з офіційного нормативно-правового акту і не відображає позицію УВКБ ООН.

¹¹ Особливий період оголошується Указом Президента про мобілізацію або запровадженням воєнного стану. Це визначено Законом про оборону України. Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>

¹² Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70393

визначення е-паспортів як документів рівноцінних паперовим. Вони є відображенням звичайних друкованих копій паспортів (внутрішньої айді-картки та закордонного паспорту). Е-паспорти будуть доступні в мобільному застосунку «Дія»¹³. Цей законопроект відповідає загальній державній стратегії діджиталізації послуг в Україні.

Інші події

Субвенції для місцевих бюджетів

16 листопада 2020 року Уряд затвердив [Розпорядження № 1435-р](#)¹⁴ про розподіл четвертої субвенції¹⁵ з підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок конфлікту. Вона покриває Покровськ (Донецька область), Конотопську міську об'єднану територіальну громаду (Полтавська область) та Первомайський (Харківська область). Загальна сума виділених субвенцій становить 3,430 млн грн. Субвенції можуть бути використані для загального розвитку зазначених населених пунктів та областей, покращуючи якість життя та доступ до різних послуг для місцевого та переміщеного населення.

Ратифікація угоди про фінансову співпрацю щодо пошуку житлових рішень для ВПО

16 листопада 2020 року Уряд затвердив [Розпорядження № 1437-р](#)¹⁶, що є необхідним для ратифікації Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Німеччини про фінансове співробітництво, спрямоване на пошук житлових рішень для ВПО¹⁷. Розпорядженням затверджено Проект Грантової та Проектної Угоди між Кабінетом Міністрів України в особі Мінреінтеграції (“Одержувач Проекту”), Державним фондом сприяння молодіжному житловому будівництву (“Виконавець Проекту”) та німецьким банком *Кредитна установа для відбудови (KfW)* на надання 25,505 млн. євро для житла для ВПО. Старт імплементації проекту планується на початок 2021 року.

Посилення захисту осіб, зниклих безвісти та членів їх сімей

11 листопада 2020 року Президент підписав [Указ № 495/2020](#)¹⁸ щодо запровадження додаткових заходів із захисту осіб, зниклих безвісти, жертв насильницьких зникнень та членів їх сімей. Уряд спільно з правозахисними неурядовими організаціями має розробити та затвердити комплексний план щодо забезпечення захисту прав та інтересів осіб, зниклих безвісти та членів їх сімей. Він має містити заходи щодо міжвідомчої координації під час розшуку осіб, зниклих безвісти, а також належного функціонування Комісії з питань осіб, зниклих безвісти та Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти. Київська міська та обласні державні адміністрації спільно з органами місцевого самоврядування мають імплементувати відповідні заходи захисту. Органи центральної та місцевої влади мають проводити заходи у зв'язку з Міжнародним днем жертв насильницьких зникнень щорічно 30 серпня.

¹³ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за вересень у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2020/11/2020-09-Legislative-Update_%D1%83%D0%BA%D1%80-1.pdf

¹⁴ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-rozpodil-u-2020-roci-subvenciyi-z-derzhavnogo-byudzetu-miscevim-byudzetam-na-zdijsnennya-zahodiv-shchodo-pidtrimki-teritorij-1435161120>

¹⁵ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Оглядах законодавства, підготовлених УВКБ ООН, за серпень та жовтень у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.unhcr.org/ua/resources>

¹⁶ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-pidpisannya-grantovoyi-ta-proektnoyi-ugodi-mizh-kabinetom-ministriv-ukrayini-v-osobi-ministerstva-z-pitan-reintegraciyi-timchasovo-okupovanih-teritorij-ukrayini-1437161120>

¹⁷ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Оглядах законодавства, підготовлених УВКБ ООН, за квітень та вересень у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.unhcr.org/ua/resources>

¹⁸ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.president.gov.ua/documents/4952020-35549>

Рішення Європейського суду з прав людини щодо питання пенсійних виплат мешканцям НКТ

20 листопада 2020 року Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) опублікував своє рішення¹⁹ у справі *Кандиба та інші проти України* щодо виплати пенсій мешканцям Донецької та Луганської областей. У своїй позовній заяві до національних судів, деякі пенсіонери просили відмінити окремі положення Постанови Уряду № 595²⁰ від 7 листопада 2014 року. Цією Постановою було зупинено виплату пенсій на неконтрольованій території. Прохання заявників було задоволено в 2016 році. Пенсіонери вважали, що в разі скасування суперечливих положень урядової постанови виплату їхніх пенсій буде відновлено автоматично. Однак цього не відбулося, і заявники вирішили звернутися до ЄСПЛ.

Суд відхилив заяву, зазначивши, що заявники повинні були звернутися до іншого відповідача (Пенсійний фонд України) та конкретно попросити відновити призупинені пенсії. ЄСПЛ відмітив, що будуть судові рішення по справах, де будуть розглядатися питання, чи є у держави зобов'язання виплачувати пенсії особам, які проживають на НКТ.

КОНТАКТИ

Ел.пошта: ukrki@unhcr.org, Тел: +38 044 288-9710

ПОСИЛАННЯ

УВКБ ООН в Україні: <https://www.unhcr.org/ua/> - Twitter: www.twitter.com/UNHCRUkraine

Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv - Flickr: www.flickr.com/photos/unhcr_ukraine

¹⁹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{\"itemid\":\[\"001-206329\"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{\)

²⁰ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2014-%D0%BF#Text>